

ЗМІНИ ОБСЯГУ ДЕРЖАВНОГО ТА ПРИВАТНОГО ФІНАНСУВАННЯ СФЕРИ ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

Світлана Черевко¹

orcid – 0000-0003-3129-6599

Лариса Індиченко²

orcid – 0000-0003-4572-4961

Вікторія Кондратенко³

orcid – 0000-0002-9056-5851

Анатолій Черевко⁴

orcid – 0000-0002-1743-0547

Ігор Зайцев⁵

orcid – 0000-0003-3316-7029

^{1,2} Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпро, Україна

³⁻⁵ Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, Україна

кореспондент-автор – С. Черевко: svetvikch@gmail.com

doi: 10.32626/2309-8082.2021-20.53-56

У роботі розглядається взаємозв'язок змін обсягу державного та приватного фінансування у сфері професійного спорту. *Мета дослідження* – проаналізувати вплив змін державного та приватного фінансування спорту на професійних спортсменів та формування рекомендацій щодо стабілізації ситуації в цій сфері. *Актуальність*. В останні роки простежується тенденція до незначного зменшення суми загального фінансування сфери фізичної культури та спорту. Зауважимо, що події кінця 2019 року значно погіршили дану ситуацію. Адже, уряди країн у зв'язку з оголошенням загрози поширення інфекції були змушені переглянути сформований бюджет та перерозподілити фінанси на більш необхідні сфери, насамперед на медицину і науку. При перерозподілі фінансів, країни прийняли здебільшого схожі рішення, а саме – скорочення витрат на спорт. *Результат дослідження*. Об'єктом дослідження є суми фінансування на сферу спорту в тридцяти проаналізованих країнах, а так само міжнародні та регіональні спортивні організації. Результатом проведеного дослідження є те, що зменшення фінансової підтримки здебільшого вплинуло на великі організації, які покладалися на підтримання інвесторів, сума фінансових вкладень яких зазвичай взаємопов'язана з кількістю отриманих перемог, а оскільки змагання були скасовані у зв'язку з пандемією, то й зацікавленість інвесторів до сфери спорту значно зменшилася. *Висновки*. Нестабільна ситуація кінця 2019 року показала непередбачуваність багатьох сфер до незапланованого зменшення фінансування, хоч і незначного. Галузь фізичної культури не виняток, в середньому частка з бюджету зменшилася лише на 0,3 %, але через це організації міжнародного й регіонального рівня зіткнулися з безліччю проблем.

Ключові слова: фізична культура, професійний спорт, професійні спортсмени, державний бюджет, законодавство, пандемія.

Svetlana Cherevko, Laresa Indichenko, Victoria Kondratenko, Anatoly Cherevko, Igor Zaitsev. **The impact of changes in public and private funding of sports on professional athletes**

This paper examines the relationship between changes in the sum of public and private financing of sports for professional activities of athletes. *The purpose of this work is to analyze the influence of changes in public and private sports funding on first of all, professional athletes and to form recommendations for stabilizing the situation in this area.* In recent years, there has been a tendency to a slight decrease in the amount of total funding for physical culture, but the events of the end of 2019 have significantly aggravated this situation. Due to the announcement of the infection threat, the governments of countries were forced to revise the budget and reallocate finances to more necessary areas, primarily medicine and science. With the redistribution of finances most countries have adopted similar solutions, namely, the reduction of the costs on the sport. The object of the study is the sums of the funding for sports in thirty analyzed countries, as well as international and regional sports organizations. The result of the research has shown that the decrease in financial support has mainly affected large organizations that initially relied on the support of investors, the amount of financial investments that are usually linked to the number of wins, and since the competitions were cancelled due to the pandemic, the investors' interest in the field of sports has significantly decreased. The unstable situation at the end of 2019 has showed that many areas were not prepared for an unplanned reduction in funding, albeit it was insignificant. The physical culture industry is no exception, on average, the share from the budget has decreased by only 0.3 %, but because of this, organizations at both the international and regional levels faced a lot of problems.

Key words: physical culture, professional sports, state budget, legislation, pandemic.

Вступ

Розвиток сфери фізичної культури та спорту є одним з першочергових завдань, що стоять перед урядами майже всіх країн світу. Згідно з міжнародними дослідженнями, проведеними Всесвітньою організацією охорони здоров'я (World Health Organization), основними показниками стану фізичної культури та спорту є рівень здоров'я нації [7]. Крім цього, значний інтерес від підтримки цієї сфери мають і приватні інвестори, якими є як окремі фізичні, так і юридичні особи. Треба зазначити, що інвестування в спорт, хоч і вважається прибутковим, у порівнянні з

іншими напрямками є дуже ризикованим. Ситуація кінця 2019 року, коли у зв'язку з впровадженням повномасштабних карантинних обмежень було скасовано більшість спортивних заходів як на державному, так і на міжнародному рівні, підтвердила вищевказану гіпотезу і значних збитків зазнали здебільшого інвестори.

Пошук вирішення більшості з перерахованих вище проблем нині є першочерговими завданнями міжнародного співробітництва. При більш детальному вивченні впливу вірусу SARS-CoV-2 на сферу професійного спорту, можна зазначити наявність багатьох

невирішених проблем, основними з яких є значні збитки інвесторів і держави від скасування заходів, складність збереження іміджу країн і деяких спортивних організацій на міжнародному рівні [4]. Все перераховане вище призвело до зміни розміру фінансування і, як наслідок, втрати частини заробітної плати спортсменами.

Для розв'язання цієї проблеми в країнах було прийнято здебільшого рішення про виплату встановленої процентної частки із заробітної плати відповідно до раніше отриманих податків, у деяких вона і зовсім перевищує 60 % і не змінюється залежно від загальної суми оплати праці, отже, знаючи зарплати професійних спортсменів можна забрати попередні витрати держави на підтримку професійних спортсменів, які в сучасному світі можуть здатися необґрунтовано великими, що несе за собою безліч інших проблем для працівників сфери професійного спорту.

Матеріал і методи дослідження

Мета дослідження полягає в тому, щоб проаналізувати вплив змін державного та приватного фінансування спорту на професійних спортсменів та формування рекомендацій щодо стабілізації ситуації в цій сфері. Для комплексного вивчення цієї теми використовувалися наукові праці експертів в галузі економіки, вірусології й професійного спорту. Крім того, аналізувалася інформація впливових міжнародних інформаційних агентств: «Reuters», «Dow Jones Telerate» і «Bloomberg».

Статистичний аналіз: На початку проведення аналізу використовувався метод статистичного спостереження (у формі спеціально організованого), внаслідок якого вдалося доповнити наявну у відкритому доступі звітну інформацію.

Описане вище вибіркове дослідження належить саме до цього методу і побудоване на основі охоплення певної сукупності одиниць спостереження. Отримання даних проходило у вигляді анкетування. Опитування проходило серед тренерів Федерації шахів міста Дніпро. Всі учасники дали згоду на обробку отриманих під час опитування даних.

Серед запитань була як загальна інформація, так і конкретні питання про кількість годин підготовки на місяць, сума отриманої фінансової підтримки тощо. У дослідженні взяли участь 15 респондентів, якими були тренери зі стажем роботи, щонайменше 15 років.

Другим використаним методом було зведення та групування одержаних емпіричних даних. Такі дані використовувалися для проведення багатофакторного

кореляційного аналізу, мета якого – виявити взаємозв'язки між кількістю отриманих нагород, годинами підготовки та сумою державної та фінансової підтримки.

Використовували такі граничні значення t-критерію (достовірність на рівні $\alpha = 0,05$) [1].

Результати дослідження

Аналіз даних літератури показав, що фактичні фінансові результати від професійного спорту перевищували очікування і в грошовому вимірі стабільно зростали, але у 2019 році зростання щодо попередніх періодів виявилось меншим, що можна пояснити скасуванням спортивних заходів у Китаї, у зв'язку з карантинними обмеженнями. Лише за дев'ять місяців 2020 року, за попереднім підрахунком фінансових втрат у спортивній галузі, вони перевищили \$60 млрд. При підсумовуванні їх з уже відомою сумою недоотримання прибутку у 2019 році загальна сума втрат від пандемії лише у сфері спорту склала \$61,6 млрд. За плановими підрахунками на 2020 рік ця сфера повинна була принести близько \$135,3 млрд, адже у 2019 році фактичний прибуток склав \$129 млрд, з огляду на тенденцію до збільшення цього показника протягом декількох останніх років (в середньому на 4,5 % в рік).

Аналіз даних проведення великих за розміром заходів (кількість реалізованих квитків перевищує п'ять тисяч) показав, що за дев'ять місяців 2020 року з усіх запланованих було проведено лише 48,8 тис. або 53 % у відсотковому співвідношенні до планової кількості.

Отже, з наявної інформації, можна відмітити те, що завдяки проведенню цих заходів спортивна галузь змогла згенерувати близько \$73,7 млрд із запланованих \$135,3 млрд, тобто показник фактичного виконання плану становить 45,5 % [3].

Поміж найбільш значущих подій, які були скасовані або ж перенесені на невизначений термін часу, треба зазначити: перенесення Олімпійських ігор в Токіо спочатку на кінець року, а зараз і взагалі приймається рішення про їх скасування; перенесення чемпіонату світу з хокею у Швейцарії й скасування чемпіонату з футболу – Євро-2020 в Італії. Вищенаведена інформація безпосередньо пов'язана з результатами діяльності професійних спортсменів, адже зі скасуванням спортивних заходів не тільки зменшуються їхні можливості проявити свої вміння, але це також призводить до підвищення безробіття (у зв'язку з проблемами складання короткострокових та довгострокових контрактів), втрати спонсорської підтримки та часу для самореалізації.

Отже, зміни в розмірі фінансування, які простежуються у 2020 році, призвели до того, що спортсмени не досягли запланованих результатів у професійній діяльності: зменшення фінансування не забезпечило комплексної підготовки та саморозвитку.

Для перевірки цієї гіпотези ми провели опитування, дані якого представлені в табл. 1.

Таблиця 1 – Отримані дані в результаті опитування

Номер опитуваного	Кількість отриманих нагород	Кількість годин тренувань	Сума отриманої фінансової підтримки, грн
1	2	21	1455
2	3	38	2500
3	4	47	2910
4	3	35	2250
5	2	24	1455
6	1	18	800
7	1	14	750
8	0	11	200
9	0	8	200
10	1	24	750
11	2	26	1455
12	3	38	2100
13	2	26	1455
14	0	31	200
15	1	14	700
Сер.	1,66	25	1278,66

Одержали дані, що засвідчили у кожному з трьох випадків помірний статистичний зв'язок:

значення знаходились у діапазоні від 0,6 до 0,9; значення t-критерію становило $t_{12} = 4,5812$, $t_{13} = 6,0515$, $t_{23} = 4,4702$; при $\alpha=0,05$ – t складає 2,16.

Парціальні коефіцієнти кореляції склали: $r_{12/3} = 0,1729$, $r_{13/2} = 0,9773$, $r_{23/1} = 0,345$, де фактор X_1 і X_2 це відповідно кількість одержуваних нагород і години підготовки до змагань, а X_3 – це сума фінансової підтримки. Щодо щільності статистичного зв'язку, то в першому і третьому випадках він був слабким (значення в межах 0,1-0,4), у другому – середній (значення в межах 0,5-0,8).

Дискусія

Фінансування сфери професійного спорту є важливим чинником, що визначає результат змагальної діяльності. Як зазначають дослідники Патріка Сай Ву [5] і Сюзанну Кар Пуй Лау [6], прогнози експертів щодо негативного впливу поширення коронавірус-

ної інфекції були недооцінені, що відповідно і позначилося на результатах, у тому числі спортивної діяльності.

Аналіз літератури [2; 3; 7] показав, що зміни у фінансуванні професійних спортсменів викликані невизначеністю, яка не піддається прогнозуванню. Проаналізувавши також статистику щодо фінансових вкладень у сферу професійного спорту [7], відзначаємо невідповідність фактичного обсягу запланованому, а також пряму залежність між фактично одержаним обсягом і результатами на змаганнях.

Останнє певною мірою узгоджується з даними інших дослідників. Зокрема, фінансування сфери спорту з кожним роком збільшувалось і ця тенденція зберігалась до 2019 року. Зміни в розмірі фінансування, які простежуються у 2020 році внаслідок пандемії, призвели до невизначеності у плануванні бюджету, забезпеченні комплексної підготовки професійних спортсменів [3].

Проте, на фактичні результати професійних спортсменів більше впливає кількість витраченого часу на підготовку до турнірів, ніж зміни у фінансуванні [7].

Такий висновок підтверджується одержаними результатами: значенням показника другого фактору, а також особиста думка респондентів свідчать про більший вплив на результат обсягу тренувальних занять, аніж вплив інших зовнішніх чинників.

Водночас необхідно враховувати, що кількість годин підготовки спортсмена, причому незалежно від виду спорту, залежить від оплати послуг тренерів.

Тобто, стабільне фінансування є важливим чинником вирішення деяких завдань, що опосередковано, але позитивно, позначаються на результатах спортсменів у змагальній діяльності.

При цьому, одним зі шляхів стабілізації фінансової ситуації є залучення нових приватних інвесторів та більш раціональне використання наявних ресурсів.

Висновки

1. Зміна у фінансуванні професійного спорту внаслідок пандемії більшою мірою позначається на діяльності спортивних організацій, ніж спортсменів.

2. Експертна думка свідчить про вплив витраченого на підготовку часу зі своїм тренером на результат змагальної діяльності; цей вплив є більш вагомим, ніж обсяг фінансування спортсмена.

У подальшому аналогічне дослідження потрібно провести за участі більш представничої вибірки, у тому числі спортсменів.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Джерела та література

1. Галаманжук Л. Л., Єдинак Г. А. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2019. 154 с.
2. Черевко С., Індиченко Л., Плошинська А., Черевко А. Психопрофілактика і корекція емоційного вигорання спортсменів-легкоатлетів в умовах закладу вищої освіти. Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. Кам'янець-Подільський, 2020. Вип. 17. С. 98–103.
3. Черевко С. В., Репіна С. О., Черевко А. Д. Державне фінансування сфери спорту в Україні. *Virtus: Scientific Journal*. 2020. № 41. 252 с.
4. Financing for Development United Nations. Access mode : <https://www.un.org/en/coronavirus/financing-development>
5. Patrick Cy Woo. Publications by authors named "Patrick Cy Woo". Access mode : https://www.researchgate.net/profile/Patrick_Cy
6. Susanna Kp Lau. Publications by authors named «Susanna Karpui Lau» /Access mode : https://www.researchgate.net/profile/Susanna_Lau
7. World Health Organization. Statistical information on research conducted in medicine офіційний сайт. Access mode : <https://www.who.int/publications/ru/>

References

1. Galamanzhuk, L. L., Iedynak, G. A. (2019), *Osnovy naukovykh doslidzhen'* [Fundamentals of scientific research]. Ruta Printing House LLC, Kamianets-Podilskiy, 150 p. [in Ukraine].
2. Cherevko S., Indychenko L., Ploshynska A., Cherevko A. (2020), *Psykhoprofilaktyka i korektsiya emotsiynohov vyhorannya sport-smeniv-lehkoatletiv v umovakh zakladu vyshchoyi osvity*. [Psychoprophylaxis and correction of emotional burning out of athletes in the conditions of higher education institution]. *Bulletin of KamyanetsPodilskiy Ivan Ogiyenko National University. Physical education, sports and human health*. Issue 17. pp. 98–103. [in Ukraine].
3. Cherevko S. V., Repina S. O., Cherevko A. D. (2020), «Derzhavne finansuvannya sferi sportu v Ukraini» [State funding of sports in Ukraine] *Virtus: Scientific Journal*. 41.P 252-256. [in Ukraine].
4. Financing for Development United Nations. Access mode : <https://www.un.org/en/coronavirus/financing-development>
5. Patrick Cy Woo. Publications by authors named "Patrick Cy Woo". Access mode : https://www.researchgate.net/profile/Patrick_Cy
6. Susanna Kp Lau. Publications by authors named «Susanna Karpui Lau» /Access mode : https://www.researchgate.net/profile/Susanna_Lau
7. World Health Organization. Statistical information on research conducted in medicine офіційний сайт. Access mode : <https://www.who.int/publications/ru/>

Надійшла до друку 10.03.2021